

Catalunya Artística

Any I. * Barcelona 27 Deembre 1900 * Núm. 29

Nota d' art



Redacció y Administració:
Raurich, 20, pral.

Somniadora



Desde París

(DE NOSTRE CORRESPONSAL LITERARI)

He llegit en un *diario de gran circulaci6n*, espanyol, com se suposa, que á París tots tenim *el alma en un hilo*, perque la gent es escamesa pe 'ls carrers, robada, assassinada, degollada... lo que 's diu un *Odeon* en temps de 'n Piquet, y que ningú 's pot lliurar del terror que per tot sembran els criminals.

Jo ja se perque l' infelis corresponsal n' ha fet un grá massa. «Le Matin» lo va ferir en lo mes sensible del *amor patrio* atrevintse á dir que semblava que 'ns trovessim en plena Extremadura; tot aixó per amor á la hipérbole. Pero ¡ay pobre! ¿Qué has dit?... Ja t' arreglaré. Y me li encasta aixó en el «Heraldo», que ni un aprenent de l' escorxador sabria ferho mes fort.

«Partidas de malhechores recorren la capital (París) matando y degollando en plena calle y á mansalva, llenando de terror al vecindario etc., etc.

Després d' aixó, no vull deixar als lectors de CATALUNYA ARTÍSTICA, sense quatre ratillas mevas, tranquilisant de passo als amichs y parents, assegurantlos que no m'han degollat, y que l' *homme coupé en morceaux* no soch jo. Cregueu qu' es veritat.

La proba més convincent es que la policia fa quinze días que juga á la *corretjeta á la ninch ninch...* ara 't cremas, ara no 't cremas, y... *nada*, ni 'l mes petit rastre, cap indici d' identitat de la victima. Aixó que á la *Morgue* hi ha anat mes gent, seg6ns diuhen, que al Anexe de Vincennes durant l' Exposició... Donchs, ni una coneixensa.

Hi ha qui diu que 's tracta de un suïcidi. *Le Journal* exclama avuy «Al fi respirém!» es á dir, ja ho sabém: se tracta de un jove que no logrant esser correspost d' una noya, de la cual estava perduda-

ment enamorat, va decidir assassinar-se y fer-se á trossos, vaja, en *morceaux*.

¿Veritat que en aquesta manera de péndrers las cosas s' endevina que 'l *vecindario está lleno de terror?*

Ja diu el *dicho* que més aviat s' atrapa á un embustero que á un coix.

**

Si volen mes tristesas, parlarém de la mort del pobre «Tunis» que no es cap artista, cap autor dramátich, ni cap poeta empaytat per catalanista, sino 'l mateix caball, l' hermós caball negre que un día montá 'l general Boulanger, que 'ls francesos aclamavan cuan sobérch, escumejant, semblava passejar la glória d' un César.

En la hist6ria de las naci6ns que no son *moribundas* se troban sovint aqueixas notas de *mesa revuelta*, recordant quelcom de las gl6rias y las lluytas passadas, en mitj la insignificáncia de que aquellas semblan envoltas.

Aquet caball qu' ha mort tranquila y dolsament, en paga d' haver contribuít á l' apote6ssis de Boulanger, recorda al poble las sevas ilusi6ns de un día, y l' ensenya á desconfiar sense ferlo escéptich; y es per aixó que lluyta, que no deixa la politica en mans dels vividors com al nostre pahís. Aquí els héroes passen y 'l poble dura pera recordarlos tal com hagen sigut: á Espanya, als héroes de cartró se 'ls fa pedestal de pedra, y 'l poble... no es en lloch, cuan no se 'l troba aplaudint una bona destripada de caballs en la plassa de toros.

**

El 29 d' aquet mes se tornarà á obrir el «Theatre Français,» reconstruít. Sembla impossible que l' estat actual de las obras puga permetre al arquitecte Gaudet el compliment de la seva paraula. Aquesta vá esser de que dintre l' any mateix de la catástrofe,

donchs vá cremar el 8 de Mars darrer, las obras es-
tarian terminadas.

Renaixerá de las sevas cendras com altre Fénix.
No més falta que de las cendras apagadas dels génis
naixi també alguna obra de las que s' imposan. Res
hi ha avuy que sobressurti y que apaybagui aquet
monstre famolénch que á estonas té més gana que
paladar.

A «Blessure», comédia ab tendéncias de drama,
de Kistemaecker, els crítichs li han dat no més que
uns tres cuarts de pallissa en atenció á lo molt bé que
ho fá la companyía del bonich teatro «Atheneé.»

Jo créch que las empresas ab las *reprises* de obras
ja acreditadas es com poden tapar millor la boca del
monstre, per ara, esperant que de la fumerola de
protesta que alsan els autors novells, protestant y
volent llogarse un teatro pe 'ls estrenos, s' alsí una
espurna d' art de debó. Per ara que s' atipi de *vau-
deville*.

ALFONS M.^a PARÉS.

Paris 15 Desembre, 1900



CUADRETS

Ha mort á mitja nit, y d' alashoras
que sa mare enristida
contra son pit l' apreta
entre sanglots, ab la mirada fixa...

D' un recó de la cambra,
ab cara dolorida,
son espós la contempla...
vol consolarla y 'l dolor li priva...

Y en tant, per la finestra
la llúm naixent enjogassada 's filtra
y 's barrejan las llágrimas dels pares
ab las remors alegres del nou dia...

*

Fins á demà...—Natura calla,
s' ha post el sol—allá d' enllá
y, al lluny, tranquila—nostra masia
fumeja ja...

Vina fillet—á n' els meus brassos
y tu, ma esposa,—al meu costat...
¡Oh, com oblidó—entre vosaltres
els meus pesars!..

Aixis us vull:—bo y estimantnos,
entre besadas,—torném al Más...

Mireu: ja dormen—camps y montanyas...
—Fins á demà!

*

A las dotze de la nit
el masover arrivaba
tot ell xóp y fatigat
de la llarga caminada.

Cuan la nova 's vá saber,
quins geméchs y quinas llágrimas!,
fins plorava 'l nen petit
en la falda de la mare...

Y á fora seguía 'l vent,
y á fora seguía l' aygua...
¡Válgam Deu, y quina nit
més llarga!

ANGEL MONTANYA



Primer maridatge

Ahir com de costúm al eixir del treball prengué
'l cotxe-ómnibus que porta del Parch fins al carrer
de Provensa. Ab la pensa capficada y rumiosa per
alló que durant el dia m' ocupá, en vá procuri de cer-
carli esbarjo y distracció en els mohiments y cosas
de la ciutat. Cansat material y moralment, mon es-
perit se trobava inondat d' una debilitat suau y agra-
dable al mateix temps. En aquest estat d' ensopiment
é indiferéncia per lo real me trobava, cuan senti que
'l conductor truecava.

El cotxe 's pará, y al devant del mateix, en el meu
departament, hi pujaren una senyora entrada en
anys, ensemps que ben conservada, ab tres noyas
vestidas de dol, macas y frescas com la rosa.

D' eixas, dugas s' assegueren, y l' altre 's quedá
dreta, tota estranyada, suposo jo, de ma poca galan-
teria, que puch molt bé escusar ab la distracció que
patia en aquell moment y que 'm feu passar per alt
l' oferirli l' asiento.

Aixis las cosas y bó y caminant el cotxe 'm don-
gué compte de mi mateix, y observant á mas compa-
nyas de trajecte 'm vaig quedar sorprés y admirat de
la superba hermosura de ma vehina. Tenia la cara de
cútis blanch puríssim; sas faccions eran de líneas de-
licadas y á pesar de que sas galtas eran plenetas,
aquella disminuía ab proporeció fins al sota-barba.
Hi niavan dos ullets negres d' aquells qu' han fet pa-
tir tantas generacions y, llurs parpellas llargas del
mateix color, li daban un cert tó de melancolia al
rostre que li esqueya d' alló més. Els llabis petits y
rojos semblavan fets tan sols pera garlar d' amor.
El cabell era també negre, pentinat en monyo y re-
cullit abduas bandes de la cara ab un descuyt artis-
tich irreprotxable. Vestia un trajo gayre bé negre,
senzill y elegant, y dessobre 'l cós duya, voltantli 'l
coll, un mocadoret de panyo ab flechs, del que se 'n
servia ella pera resguardarse la boca del ventijol
frésch que feya, y que li esvalotava 'ls cabells fentla
tornar tarumba pera recullirlos. A la má duya un
ram de flors fresquetas com ella, que al sotrachs del
cotxe decantava de la meva banda fentme ensumar
la delicadíssima flayre que d' ellas se 'n desprenia
omplenantho tot. Jo que 'm tornava boig de pensar
que tan apropet duya aquell tresor de dona, hi
gosava, mirantli ensemps que la carona, la má ab
qu' agafava las flors aquellas. Y bó y mirant á l' una
y á las otras, me daba á comparacions més ó menos

capritxosas, euan se m' ocoregué demanarli una floreta ab que satisfer, ensemps que 'l capritxo de possehirla, el goig no menys sensible de tenir un recort d' aquella troballa ab ella. Molt condescendent y amable me la doná, ensemps que ab una graciosa miradeta endevinava y per consegüent agraíia 'l meu desitj. Allavors la vareig mirar fit à fit, obrintli per complert el meu cor y fentli notar qu' aquellas flors frescas y hermosas havian sigut nostre primer maridatge; el de l' ànima.

SANTIAGO FOLCH.



CUADRET D' HIVERN

El sol va á la posta
la terra s' adorn
s' adorn freda y lassa
plorant de tristor.

El plor que ella llenca
l' extén per l' espay
el vent que agombola
las fullas pel camp.

Els arbres que 's veyan
rublerts de verdor
desnuhen plorosos
els seus branquillons

Las flors que somreyan
dolsment per l' afrau
coll-torsan llurs fullas
que 's van esblaymant

El plá y la montanya
se quedan deserts;
pels sálzers no enlayre
son cant l' aucellet

La font per la plana
no s' ou sanglotar,
que 'l fret d' hivernada
llur plor ha gelat.

La boyria cendrosa
soleant per els cims
plorosa y pausada
de lluny va venint.

Se sent la campana
que toca allá lluny
el toch del cap-vespre
que 'l vent se 'n endú.

La nit tenebrosa
dels cims devallant
la plana embolcalla
que 'l fret ha glassat.

A poch febles bolvas
de neu van cayent

com perlas llensadas
pels angels del cel.

Els cims y la plana
s' omplenan de neu.
¡Qu' es trist el cap-vespre
d' un dia d' hivern!

MARIN VILALLONGA



Els fils del telégrafo poden compararse ab un coix; necessitan puntals per' aguantarse y ànar bé.

*

Un home sense bigoti y una dona sense monyo
fan el mateix efecte que un aucell sense cúa.

*

Els caps de molts homes, estarian millor posats
sobre las espatllas de nens; y molts caps de nens, es-
tarian millor posats demunt las espatllas d' homes.

*

Si al caure quatre gotas, algú porta un parayguas
y no l' estén, es que no dona importància á la pluja
ó que 'l parayguas es molt dolent.

Adan Arga.

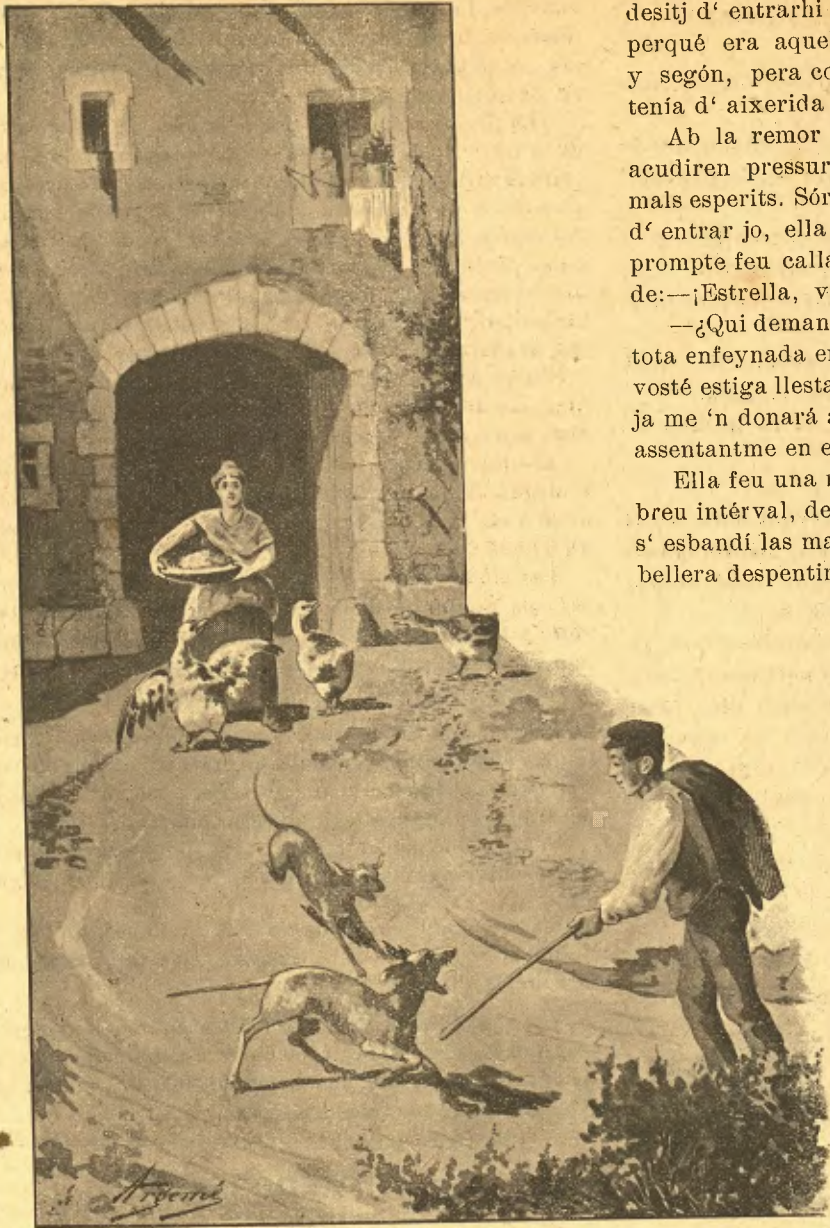


ÍNTIMA

¡Que felissos que som, ma bella aymia!
¡que felissos que som!
no pot pas desitjarse millor ditxa
estimantnos els dos.
L' estimació que 't duch, s' es arrelada
al bell fons del meu cor,
y d' allá may ningú podrá arrencarla,
ningú... no mes la mort.
Cuan arribi aquest jorn de desventura,
de desconsol etern,
allavors penso jo, que allá á la Glória
deurá cridarnos Deu.
Y allá dalt recordant, ma bella aymia,
lo molt que 'ns estimém,
tot joyós diré á Deu, que aquí á la terra
¡ja conexia 'l Cel!

FRANCESCH COLOMER.

Sabadell.



El Mas dels Tarongers

Tots els caminants que tenen necessitat d' a través el tortuós viarany que devalla fins al casalot de la Guinéu, per força han d' experimentar un encís ubriagador que fa reviscolar els sentits, al respirar aquell oreig tan fi impregnat del exquisit flayre que despedeixen els llimoners florits del Mas dels Tarongers, á pesar de trobarse l' esmentat paratje, quelcóm apartat del viarany.

L' any passat, aprofitant una hermosa albada del més d' Abril, vaig sortir del poble ab el propòsit de comprar las duas vacas al jayo del Mas-Roig, si 'ns aveníam de preu.

Deixar la renglera d' espessos ullastres que voreïjan el xaragall d' Albanés, saltar pel barranch de la Roca Llisa y quedar embadalit al contemplar el poétich esguart del Mas dels Tarongers (que 's presenta á la vista com una aparició), fou la cosa mes natu-

ral. De modo es, que no vaig poguer resistir al desitj d' entrarhi á esmorzar, per dos motius: primer, perquè era aquell un recinte altament pintoresch y segón, pera conéixer á la pubilla que tanta fama tenia d' aixerida y amable.

Ab la remor de mas petjadas, dos gossos galgos acudiren pressurosos á rébrem, lladrant com uns mals esperits. Sòrt de la masovera que en el moment d' entrar jo, ella donava menjar á las ocas y ben prompte feu callar als gossos baladrers ab los crits de:—¡Estrella, vina aquí! y ¡Milord, passa á geure!

—¿Qui demana?—va interrogarme aquella xicota, tota enfeynada en repartir la teca á la virám.—Cuan vosté estiga llesta de donar l' esmorzar á las bèstias, ja me 'n donará á mí, si li plau,—responguí jo, bo y assentantme en el grahó de sota l' emparrat.—

Ella feu una rialleta y després de transcórrer un breu intèrval, deixá 'l gibrell del sagonet á terra, s' esbandí las mans ab el devantal, s' apartá la cabellera despentinada que acotantse li havia vingut á cubrir el rostre, y avansant vers á mí, me digué tota cofoya:—Are estich per vosté.

—Jo voldria que m' arreglés una racció de vianda, perquè ja porto prop d' una llegua de camí y encare, com aquell qui diu, estich dejú. Afiguris que he sortit del hostol de Torá á las tres y mitja, y encare tinch de trescar fins al terme de Montsoliu.

—Caratsus, quínt *tirinari* mes llarch! Bueno, ¿qué voldria menjar vosté?

—A mí tot m' agrada. ¿Té monjetas cuytas?

—Me sembla que sí, que 'n tenim. Veyám, vaig á mirarho. Ne tindrà prou ab aquestas?

—¿Y tocino n' hi há?

—D' aixó, tant com ne vulga.

—Donchs, fregeixim aquestas

monjetas ab botifarra ó salsitja. Li deixo á la seva má.

Confesso que vaig quedar prenat d' aquella mossa, sense saber com, no mes de véurela. Mentres ella 's disposava á ferme 'l menjar, jo vaig quedarme extasiat é indecís sense decidirme si á renunciar á fer la compra de las vacas, ó á passar una llarga estona en companyia d' aquella gentil pubilla.

No tardá molt rato en cridar-me pera esmorzar. Ja hi havia la taula parada ab las estoballas, el plat de monjetas fumejant, mes de mitj pá moreno y una porrona plena de ví negre.

—Vaja, aixó vá divinament!—vaig exclamar jo, satisfet del bon comportament de la meva servidora—y si 'n vol, de bona gana 'ns el partirém.

—Moltas gracias—afegi ella—agafant una cadira y sentantse á pochos passos de ma preséncia.

Tot menjant, vaig procurar entaularhi conversació.

Ja 'm dispensará l' atreviment. Tindria el gust

de sapiguer còm se diu, perquè snposo que no serà aquesta la última vegada de tenir una entrevista ab vosté. Jo passo per aquesta afrau, bastant sovint, ¿sab? y de gana may me 'n falta.

—Jo 'm dich Carmeta per servirlo y sempre cuan tingui gust, no 's perdi per entrar.

—Li agraeixo moltíssim aquesta atenció; mes de lo que vosté puga imaginar-se. Y tota soleta per aquí no té por?...

—No estíeh sola. La meva mare encare geu y 'l pare y el germá són al hort á cullir taronjas.

—Enguany sembla que la cullita s' ha presentat abundosa...

—Deu n' hi dó. Nosaltres ja n' havém cullit mes de vint arrobas, y aixó que tot just comensém.

—¡Tira peixet! ¡Oydá! ¿Y vosté es la pubilla d' aquesta masia?

—Mentres Deu ho vulga.

Tot conversant tenia 'ls gossos devant méu, drets ab las potas de devant y ab el cap alt, llambregant-me fit á fit, esperant que 'ls tirés algún bocí de pá, que jo de tant en tant no 'ls escatimava.

Llest que estigui d' ezmorsar y suposant que ab ma conversació arribaria á ferme impertinent, vaig despedirme de la Carmeta fins á un altre día, fent-me la ilusió de que declarantli l' amor qu' ella m' inspirava, no 's mostraria esquerpa á mas pretensions. Jo no ignorava qu' ella no tenia cap pretendent.

Jo emprenguí la via cap al Mas-Roig tot evocant falagueras remembransas del Mas dels Tarongers.

JAUME BALAGUER Y SOLER



La majoria dels sócis d' *Art y Patria* no han passat encara de la edat de las promesas: son flors d' una mateixa Primavera que no te pás l' Estiu gayre lluny. Llurs

manifestacions plenas de colors y flayres y cansóns son precursoras d' aquella forsa de realisació que sols podrán assolir cuan el sol de la vida se 'ls mostri francament en l' horitzó rublert de visions de bellesa, cuan comensi la Tardor pels grans artistas d' avuy...

Com d' una esperansa falaguera parlarem donchs de la exposició actual, esforsantnos en endevinar á través de la poncella, el color de la flor qu' ha de esclatar y á través del niu, las cansóns dels auce.ls qu' han de cantarhi...

En Ricart Opisso demostra ser un temperament original: el seus dibuixos cridan tot seguit l' atenció per la gran ingenuitat que respiran. Naturalment que no s' ha pogut sostreurer de certas influencias, pero comensa á revelar-se tal com es en la manera de agrupar y d' escullir el natural. De las dugas obras qu' exposa, jo prefereixo la senyalada ab el número 13. Conté fragments veritablement hermosos.

Un altre xicot d' empenta es en Joan Fabregat. Aquella seva nota de sol, —34— es ben sentida y feta ab forsa valentia. Las dugas *axulas*, que recordan la manera de 'n Casas, están bé, com son dignes d' alabansa algunas notas qu' exposa, principalment las 3, 4, 7 y 9 compresas en els números 1 y 12.

«La Resolució obrint pas á la Fé y á l' Esperansa», de 'n Lluís Perich, es una de las pinturas que ab més justicia atreuhen. D' assumpto simpátich y desenrotllada ab aquella finesa que descubreix al deixeble aprofitat del nostre Brull, revela sensibilitat, exquisida é imaginació poética en son autor, condicions que ben conueadas, el portarán molt enllá. «La Pubilleta», tela de petites proporcions y una de las millors de l' actual exposició, acabarà de convencer als que 'n duptin.

En Vicens Tárrega exposa uns cuants dibuixos notables: son distingits de factura, y en a'gün d' ells, está molt ben entés el sentiment de l' hora.

Els dos pastels que firma R. Bellver, enamoran per l' elegáncia que respiran. Son autor ha sentit delicadament á las dugas aixeridas modelos, y las ha copiadas ab fruició de veritable amic.

Las pinturas al oli, —6— que firma F. Llop, son bonicas com també las de l' Amat que hi té un sortidor ben entés y la de 'n Ge'abert. M' agradan bastant algunas impresions de 'n Roviralta, —18, 29, 38,— de 'n Vázquez, Florit, Fabrés, Aguiló, Gelabert, Fortuny y altres.

Passant á la Esculptura, lo que s' endú més alabansas son las obras de 'n Pau Gargallo, aventatjat deixeble de l' Arnau. El nen en oració, La Verge, y y la testa de noy, son treballs que revelan á un futur mestre.

El guix que porta 'l número 59, de gesto encertat, deixa endevinar massa, la precipitació ab que ha sigut fet.

Els apreciables treballs de 'n Castellanos, Flotats y Mallo, si bé tenen detalls hermosos, no están pas á l' altura de las altres esculturas.

Y... aquí acabo aquestas senzillas apuntacions desitjant que no sigui aquesta la darrera manifestació de la simpática Entitat que, com deya al comensar, es com un gran Estiu que s' anuncia. — C.

FREDOR

El sol s' ha amagat, allá, dessota terra; el cel s' ha anat apagant y ha prés un color de cendra.

El remat, al toeh d' *Angelus*, s' ha reunit tristement.

El vent fi del Pirineu nevat ha desplegat sas alas y ab silenci s' ha escorregut de cap á cap de plana. Las estrelles netas tremolan en el cel fret y buyt y 'l bon pastor tremola

Y 'l vent segueix passant com una inmensa onada. Fa una fredor qu' esglaya!

Y 'l Pirineu nevat, s' aixeca magestuós, amarat de llum freda de celístia. Y mirántsel tremola 'l bon pastor, y 'ls alts estels tremolan.

En mitj del cel tan fret, plora la lluna ben glassada. El pastor se l' aguayta y exclama esporuguit: «¡Tot just vénen els Reys, ara 'l fret fort comensa!» Y 's tapa ben tapat y 's fica dins del tut, encatifat de palla tébia.

Y 'l vent fi del Pirineu glassat, segueix passant lleuger com una inmensa onada.

Y tremola 'l pastor y 'ls vius estels tremolan.

JOAN OLLER Y RABASSA

Desembre 1900

CORRANDAS POPULARS

RECULLIDAS EN DIVERSAS ENCONTRADAS DE CATALUNYA

(Continuació)

A

28

Ay, poble de Collbató,
be me 'n fas mori y pená,
no 'm fa mori y pená 'l poble
sinó una noya que hi há.

(Piera)

29

Ay, mares que teniu fillas,
procureulas á guardar,
que no fassin com aquellas
que se 'n van á festejar.

(Collbató)

30

Ay, mares que teniu fillas,
procureulas á casar,
que ellas ne son atrevidas
y no 's poden deixá anar.

(Hostalets de Pierola)

31

Ay, mares que teniu fillas
no las deu als traginers,
que aixís com pegan als matxos
pegan las sevas mullers.

(Pierola)

32

Ay, mares que teniu fillas
no las doneu als gabaigs,
á las primeras renyinas
«adeu, á Fransa me 'n vaig.»

(Dás)

33

Ay, mare, donéuli beurer
á n' el meu festejador,
ay, mare, donéuli beurer,
que jo li daré l' amor.

(Collbató)

34

Ay, mare, planteu, planteu
un rosé al cap de l' ayguera,
que cuan el galán vindrá
cullirá rosa y poncella.

(Martorell)

35

Ay, mare si 'm deu marit
no me 'l de Collbató,
que per arrecadas donan
las cordas y un capsanó.

(Iguatada)

36

Ay, adeu pont de Ceret
estás fet tot d' una arcada,
de la mar á Canigó
no te veus que una vegada.

(Dás)

(Seguirán.)

GENERAL GINESTÁ PUNSET.



La Infanta D.ª Maria de la Mercé, Princesa d' Asturias.—Nasqué á Madrit el dia 11 de Setembre de 1880.



Carlos de Borbò, fill del Comte de Caserta.—Nasqué á Gries prop de Bolzano (Italia) en Novembre de 1870.

MATINAL

La nit vá minvant,
reclua la fosca,
la claror va entrant
tota tremolosa...
La claror vá entrant
lluytant y lluytant.

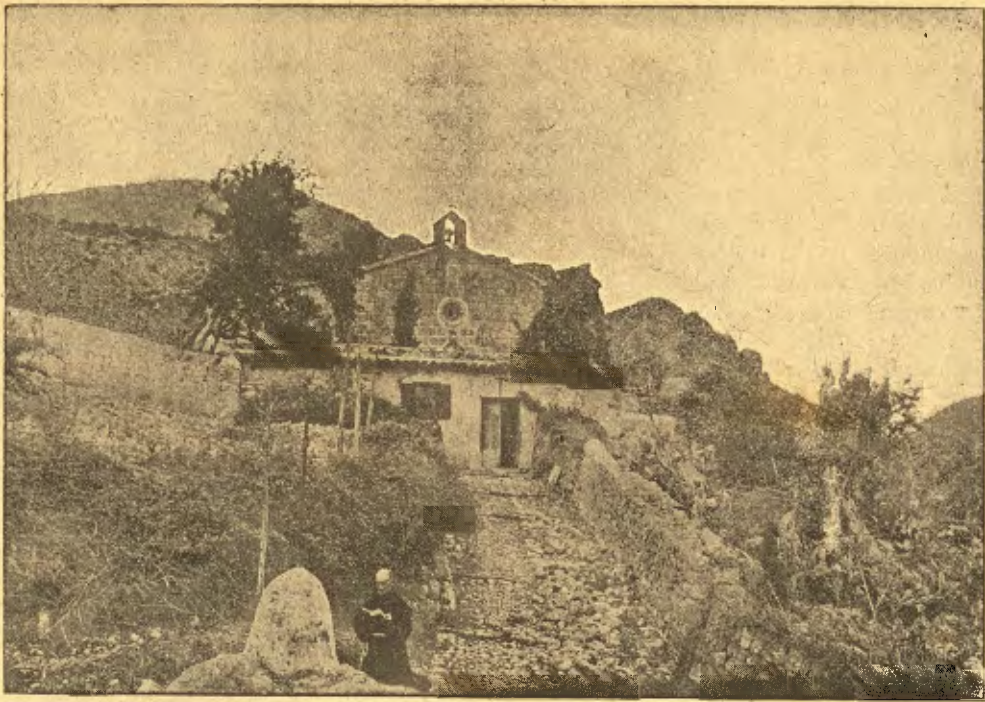
S' han enlluhernat
las fadas de nit
y fugen confosas...
Els dolsos petòns
que al vol han deixat
la llúm els esborra...
Esborra 'ls estels
y pinta de roig
la volta dels cels.

Las fadas del jorn
vestidas d' aubada
passan bo y cantant
per la serralada,
y ván bosch endins
y á son pas desvetllan
masias y nins.

El mont s' ha alegrat,
la prada somriu...
;El dia ha esclatat!

JOSEPH M.ª ALMEDA.

MALLORCA PINTOYESCA



Pollensa.—La Cel-la



Valldemossa.—Miramar

Guia pintoresca dels carrers

y plassas de

BARCELONA.

Núm.º

tres llits.

8.





¡Qué blanca y muda es la terra!
 ¡qué mut y aplomat el cel!
 ¡cóm van cayent, cóm voleyan
 els blanchs borrellóns de neu,
 amugronantse en las branca
 d' aquets arbres macilents,
 com de pór de caure en terra
 sobre 'l fanch que 'ls engoleix!

¿No 't sembla veure, ma vida,
 que desfulladas pel vent
 crusan l' espay las corolas
 dels blanchs atmetllers del cel?
 ¿No 't sembla que aquí en la terra,
 cada arbre, fá poch desert,
 se revesteix de flor blanca
 qu' esclata joyosament?

Y 'ls clamors de fam qu' exhalan
 esbarats els aucellets
 ¿no 't sembla un hymne de festa
 que canta l' adveniment
 d' una primavera estranya
 desperta fora de temps,
 sense perfúms en la terra,
 sense sol al firmament?

¡Qué blanca y muda es la terra!
 ¡Qué mut y aplomat el cel!...
 ¡Qué festius y hermosos semblan
 els blanchs borrellóns de neu,
 mirats al través dels vidres
 y al compás dels espetèchs
 de la flama enjogassada
 qu' espurneja resplendent!

APELES MESTRES.



de Catalunya Artística

Composicions rebudas

Literarias

1. **La esclavissada:** lema: *¡Ni may que t' hagués vist.*—2. **El roure del Mas:** lema: *Paraula.*—3. **La Layona:** lema: *¡Pobreta!*—4. **Tradicció:** lema: *La tradition, amour des peuples...*—5. **A la patria, á la terra...:** lema: *Somnis dolos.*—6. **La brema:** (cuadret) lema: *¡Oidá, visca 'l bon vi!*—7. **La tia Maria.** (Sense lema).—8. **Tradicions de las Comarcas Ripollesa y Vall de Ribas:** lema: *Recordar las tradicions es recordar l' historia.*—9. **Naturalesa:** lema: *Realitat.*—10. **Idili frés-tech:** lema: *¡Miau... miu!...*—11. **Amorosa:** lema: *Per tu ma vida, etc...*—12. **¡Lletja!** lema: *Ecce-dona.*—13. **Retalls y fantasias:** lema: *De ma cullita.*—14. **Fantasia:** lema: *Nocturna.*—15. **Jovenesa:** lema: *Sembla un somni.*—16. **Hivern de l' ánima:** lema: *Cuan las flors s' enmalalteixen etc.*—17. **Lliroya:** lema: *Amor ch' a nullo amato amar perdona.* (Dante Alighieri).—18. **Quadret:** lema: *Fidelitat.*—19. **Indecissió:** lema: *¡Animam!*—20. **Pelegrinatge:** lema: *Aném la vida mia, marxém la mia amor...*—21. **Lo comte de Foix:** lema: *¡Sus!*—22. **Tradicions catalanas:** lema: *El cor del poble hi vibra.....*—23. **Esclat d' amor:** lema: *Poemet.*—24. **Mal d' amor:** lema: *Declaració.*—25. **Vanitas vanitatum:** lema: *Lástima grande que no sea verdad tanta belleza.*—26. **Anima morta:** lema: *Llegenda.*—27. **¡Festa Major!** lema: *¡Que soni la tenora!*—28. **Prometatje de mort:** lema: *Units per Uassos indisolubles.*—29. **¡Oydá!** lema: *El porró y la barretina fan la vida del terrer.*—30. **L' anell de la núvia** (novel·leta): lema: *No 's realisa.*—31. **Ingrata:** lema: *He fet lo que has fet ab mi.*—32. **Contra gustos.....** lema: *Ideas novas.*—33. **La veu de la Patria:** lema: *¡Salve!*—34. **Novela humana:** lema: *Estupidesa.*—35. **Mariagna:** lema: *Drama.* 36. **L' any 35:** lema: *Desbordaments de poble.....*—37. **¡Si jo t' ho deya!.....** lema: *No, no vull dirtho.*—38. **¡May mes comédia!** lema: *Per fer comédia, etc.* (FORA DE CONCURS PER VENIR FIRMADA PER SON AUTOR).—39. **Cansóns de Natura:** lema: *Apléch.*—40. **Nit de sanc:** lema: *Lluyta.*—41. **¡Mare!** lema: *Recorts tristos.* (Monólech). (NO ENTRA EN CONCURS PER VENIR FIRMAT).—42. **La cabellera:** lema: *Inconscient.* (Boceto dramátich).—43. **La mort del estiu:** lema: *Croquis.*—44. **Tristor:** (sense lema).—45. **Lo plany de la madrastra:** lema: *Diuhén que só dolenta!...*—46. **Idili:** lema: *¡Estimam!*—47. **En la mort de Clavé:** lema: *Labor, prima virtus.*—48. **Idealisme:** lema: *Vaig véurela y 'm ferí.*—49. **Anyorament:** lema: *Lluny de ma pátria.*—50. **Natura y Amor:** lema: *Primaveral.*—51. **L' arbre y l' home:** lema: *En aquet mon un fá l' altre.*—52. **La móra:** lema: *Entre 'ls esbarzéros.....*—53. **Plany:** lema: *¡Ay que m' anyoro, m' anyoro, sota d' aquest cel de plom!.....* (Balaguer).—54. **Fineta:** lema: *Llensa 'ls arreus de*

núvia!...—55. **La llansa del compte Ulrich:** lema: *Remembransa.*—56. **La festa major:** lema: *¡Nada, ja hi torném á ser!*—57. **Del llach:** lema: *Balada.*—58. **A S. S. Lleó XIII:** lema: *Dominus conservet eum.*—59. **Amor de mare:** lema: *Morir per un angel.*—60. **A la Fé:** lema: *Consol de l' ánima.*—61. **Montanyenca:** lema: *Idili.*—62. **Entre gat y gos:** lema: *Cuento.*—63. **La sardana:** (cuadret del Ampurdá) lema: *¡Tens rahó!*—64. **¡Que dols es l' amor!** lema: *Lo temps tot ho marceix:—*65. **Lo metje:** (dramet en un acte.) Sense lema.

Musicals

1. **La tenora** (Sardana): lema: *¡Visca l' Ampurdá!*—2. **Cansó d' Octubre:** lema: *Tardorencia.*—3. **Semprevivas:** lema: *Recort.*—4. **El fluvio-layre:** lema: *Costúms hermosas.*—5. **Primaveral:** lema: *¡Que dolsa la florida!...*—6. **Melodia:** (sense lema).—7. **La filanera:** lema: *Wagner-Catalunya.*—8. **La puntayre:** lema: *Soroll de boixets.*—9. **Melodia:** lema: *Oh música sonora...*—10. **Blanca:** lema: *Com la neu.* (Sardana).—11. **Amorosa:** lema: *Navegant.* (Barcarola).—12. **Los fadrins d' Osor:** lema: *Los fadrins d' Osor també la puntejan:* (Sardana).—13. **La torre de Mongó:** lema: *Es molt alta.* (Sardana).—14. **La filla del marxant:** lema: *Diuhén qu' es la mes bella.* (Fantasia.)

PRÈCH

Aus marinas, voladoras,
 escoltème per pietat:
 no 's pareu en cap entena
 a través prest la mar,
 y cuan sigueu d' arribada
 sens repós y ab ferm dalit
 miréu si trobéu m' aymada
 y deixeuil aquet sospir.
 Pluja que mullas las velas,
 no 't barrejis ab mon plor,
 que tots junts aném á l' aygua
 y la mar ho esborra tot.
 Ma ditxa l' aygua separa
 y en la terra tinch mon cor,
 no estigueu paradas, velas,
 féu que 'l barco corri molt.
 Ventijol de matinada
 que á la terra volant vas
 dú un recort á ma estimada,
 digali qu' estich penant.
 Si veus sentada á la platja
 una nineta que dorm,
 que 'l rissat cabell li oneja
 per la esquena y per el front,
 que somriu com una verge...
 fesli passant un petó,
 fesli suau, que no 's desperti,
 que somnia ab mon recort.

JOSEPH M.^a FELIU.

L' hivern se 'ns ha vingut á sobre, sense demanar permís á n' en Peret Dugastintas que té la capa y la vergonya empenyadas per no se cuantas pesetas.

La senyora Tuyas Bonavida, qu' es la seva dispesera no sab pas com dirli, ja que per ell no hi ha habitació, ni minestra, ni roba-neta..... ni bruta..... ¡De tants modos li ha dit y ell, arri y mes arri, com si sentís ploure!

Cada dematí hi ha la mateixa conversa:

—Pero, Peret, cuan pensa pagarme?

—¡Ay senyora Tuyas!... A tothora hi penso!

—Y donchs perquè no 'm paga? ¿Que potser s' ha cregut que 'm regalavan la carn?...

—Ah! L' té posa carn á l' olla? Jo que 'm creya que hi posaba solas de sabata! Per cert que ja li tenia preparats un parell de sabatots que haurian fet un bon caldo!

—Deixis de bromas y diguim cuan cobraré?

—Aixó, senyora Tuyas, son cosas graves, que tenen que pensarse avans de ferse, porque l' home.....

—¡Qué home ni que ocho cuartos! D' aixó parlavam! Sent lo que li dich?

—Si senyora, cregui que 'm dol... pero descuydi, que aixís que en Planas me coloqui, jo li prometo pagarli un vestit de seda de ca 'n Malvey ab *puntillas* d' en Carreras y fet per la Joana Valls..... ¡Parraula!

—No, miri! A mi paguim lo que 'm deu, y santas Pascuas... No hi ha mes cera que la que crema!

—Cera vol? Escátim la americana, senyora Tuyas! Al cap-de-vall me farà un favor.

Y sempre aixís, fins que arribará un día en que en Peret se colocrará y que en pago als bons serveys de la senyora Tuyas, li donará..... *el despido* y cap á una altra dispesa.

Ella ja s' ho veu vení aixó, pero, es lo que diu: —Si visqués en Jan (en Jan era el seu marit, guardia civil retirat y cabo de consums) no 'm passaria aixó! Vritat qu' ell era un xich rapatani pero en cambi, era un pillo de set solas... y mitja, porque passava del compte.

La falta de capa preocupa á molts Perets.

Jo sé d' un xicot conegudíssim pels barris de Santa Mónica, qu' es una veritable especialitat.

Lo veuréu ab las mans á la butxaca, el coll de la americana alsat y petant de dents y dihent als amichs que té calor, pero axis que tomba una cantonada y pot entafurarse en algún *puesto* calent, *verbi gratia*, una castanyera, ja 'l tenim arrupit, y més alegre que Sant Pascual.

Sé d' un altre que anava á casa d' un amich y li demanava l' abrigh, per un rato y per donar una sorpresa á la xicota, y un cop lo tenia..... ¿Qué 's creuhen que feya? Empenyarlo? ¡Cá! Visitá als amichs porque vegessin que si no portava abrigh, no era per falta d' ell... ¡Y cuánts axis!

Per xó trobo molt mal fet que sense prévi avis l' hivern se presenti de brasset ab las castanyeras y

disposat á afavorir als fabricants de panyos d' As-trakan y als de brasers, y animat per aquesta bona, idea invito á tots els meus llegidors á firmar una protesta que posará en mans de Deu qui primer se 'n vagi del mon... si no ha sigut *concejal* ó cosa per l' istil. ¿Acceptarán?

LLUIS ALMERICH.



LA NOVA HORA OFICIAL

Á BARCELONA

Conforme es ja sabut de tothom, desde Cap d' any que ve regirá la nova hora oficial pera tots el serveys de Correus, Telégrafos, Teléfonos, Vapors, Tribunals y Oficinas públicas de totas classes, d' acort ab lo que tenen ja adoptat la gran majoria de las nacions d' Europa; lo cual vol dir que tots els rellotges oficials s' haurán d' atrassar de 8 minuts y 40 segons al bell punt de la mitja nit en que acabará 'l sigle XIX y comensará 'l sigle XX, á fi de que quedin tots els rellotges á l' hora del Meridiá de Greenwich qu' es el de l' Europa Occidental.

El rellotge de Ca' la Ciutat y el de la Audiencia, el rellotge regulador de la Academia de Ciencias y els rellotges de totas las dependencias públicas, inelosos els de la Universitat y del Institut y fins els de las Escuelas del Ajuntament, haurán de marxar donchs desde Cap d' any segons la nova hora oficial lo cual, per lo que toca per lo menys als ferrocarrils, será una grandíssima ventatja pera 'l públich que no haurá d' anar, com ara, sempre ab el cap plé de confusions sobre l' hora de marxa dels trens, que no será ja de Madrit; y per lo que toca á la vida normal de Barcelona será una variació insignificant sense cap trascendéncia, porque, un cop atrassats tots els rellotges de la cantitat insignificant dels 8 minuts y pico ja dits, ningú tindrà ja que recordarse may més pera res de tal variació.

Es, donchs, d' esperar que 's donguin també las ordres convenientes pera que 'ls rellotges de la Catedral y de las parróquias se posin de la mateixa manera per Cap d' any á l' hora nova oficial, porque si els rellotges de Ca' la Ciutat y de la Audiencia, de la Universitat y de totas las escuelas, dels carrils y de totas las dependencias públicas marxessin á una hora, y els de la Catedral y de las parróquias á un' altra, se produhiria una mar de confusions y un enrenou en las familias que cal prevenir ab temps y evitar.

Teatros de Catalunya

BARCELONA.

Romea.—Pera demà 's prepara en aquet teatro una funció d' Ignocents que promet esser molt original. Las obras, alguna d' ellas escéntricas, que 's posarán en escenà son *The infernal nhig*, *Lo comte de la Cisterna*, *La fi del mon* y *¡¡Caco!*

Veurém lo que 'n resultarà.

Després de festas comensarán els estrenos de *El desheredat*, y *La gent de vidre*.

Novedats.—Continua la Bob-Walter atrayent aficionats al género.

La companyia dramàtica durant aqueixas festas ha exhibit el repertori antich de melodramas, ab el que ha vist el teatro concorregut.

Nou Retiro.—Diumenge s' estrenà el drama *Los desheredados*, de quin' obra en parlém en la secció corresponent.

Tivoli (Circo Ecuestre.)—Contínua representant-se la pantomima *Los ingleses en el Transwaal*, acompanyada d' altres números que forman el programa sempre interessant.

CLAR Y NET.

MASNOU

Diumenge en el Teatro Circo de Masnou, la companyia del Sr. Garcia, posá an escena el drama *El ejemplo ó el Juez de su propia causa*, y la pessa *Pluja d' estiu*. El dimecres, festivitats de Sant Esteve, se representá *La muerte civil* y *Roncar despierto*.

En todas las obras s' hi distingiren sos intérpretes.
—*El Corresponsal*.



ANÉM

A trench d' auba.

Companys, amichs, llevémse que ja ha sortit l' aurora que 'ns porta 'l nou matí, aném cap á montanya pera gosar la flayre dels sálzers y dels pins.

Aném, companys, á veurer com ne somriu l' alosa
ab els demés aucells;
aném, companys á veurer com neix aquet nou dia,
com se desvetlla 'l cel.

JOSEPH M.^a DE SUCRE.



Los desheredados

DRAMA EN TRES ACTES SEGUITS D' UN EPÍLECH, ORIGINAL PER DON JOSEPH NOGUÉ Y ROCA. — *Teatro Nou Retiro*.

L' aplaudit autor de *Angela* no pot negar que l' obra que 'ns ocupa vá concèbrerla en catalá y que després volgient veurer l' efecte que li faria en la llengua de Cervantes n' ha fet una traducció. Dihém aixó perque en *Los desheredados* s' hi nota un bon xich la concepció primitiva, el llenguatge de l' obra matriu, el *deix* y el *fer* dels personatges que han sigut concebuts pera desenrotllar la trama en catalá.

Mes ha obrat bé el senyor Nogué y Roca en fer la probatura de tenir l' obra en abduas llenguas; la castellana, qu' es la que coneixém, es forsa plena de situacions d' efecte y frases de debó justas. En general el diálech es concís, crusus alguns conceptes segons per quí, pero arrencats de la vida real; l' estructura es senzilla, y dintre de la seva senzillés interessant. Té, en fi, la nova producció del senyor Nogué, una qualitat, y es la de apuntar un problema moltas vegadas posat sobre 'l tapet de la humanitat que 's preocupa més de las formas que dels sentiments expontánis del cor, problema que dintre del objecte de *Los desheredados* se resolt no fent com fan las donas románticas, débils de sí, sino obrant com obra la protagonista del nou drama: ab enteresa. Despreciant fins la má d' espós del seductor empedernit.

La interpretació que va cábrer á l' obra fou en conjunt acceptable, distingintse particularment la senyora Tarés, els senyors Fages, Ballart y Espinosa.—A.



NOSTRE FOLLETÍ

Ab el número d' avuy, repartim á nostres favoreixedors

VUYT PLANAS

del popularíssim drama en tres actes

Lo full de paper

un dels millors de nostre repertori catalá, (cual primera edició está agotada) original del celebrat autor

D. Pere Anton Torres

de quina ploma n' han sortit magnificas produccions escénicas, tals com *La clau de casa*, *Mestre Feliv*, *L' hereu Jordi*, *La Uántia de plata*, y altres.

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera 'l Monument á FREDERICH SOLER, quals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantitats recaudadas se 'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Total: 25'10 ptas.

(*Continua oberta la suscripció.*)

*

La comedia *La germana gran*, s' entregará encuadernada á tots els que presentin en l' Administració de *Catalunya Artistica*, els folletins estat, y mitjansant l' import de 10 céntims.

*

En la sessió que celebrá 'l dissapte prop-pasada la *Comissió abolicionista de las corridas de toros*, fou llegit pe 'l primer Secretari una entussiasta adhesió al lloable fi que la *Comissió* persegueix, suscripta per la Lliga Regional y l' Associació Obrera Catalanista, de Manresa, essent rebüda ab el major agrahiment, y despres quedaren aprovadas en definitiva las conclusions que 's someterán á l' aprovació del *meeting*.

*

Nostre amich l' aplaudit bariton D. Rafel Sancho ha entrat á formar part del cuadro lírich de la companyia que treballará en el Tívoli.

*

S' ha publicat la llista de Companyia y obras del Teatre Lírich Catalá, que instalat al Tívoli, obrirá las sevas portas el día dotze de Janer, baix la direcció del mestre Morera.

La llista de companyia es la següent:

Senyoras: Carme Beltrán.—Assumpció Costa.—Angela Homs.—Carme Mora.—Josepha Puig.—Assumpció Paricio.—Rosa Ribot.—Dolors Valor.

Senyors: Faancisco Bergadá.—Gaspar Ballina.—Lluís Blanch.—Ramón Bataller.—Manel Espinosa.—Andreu Guixer.—Pere Guinart.—Secundí Gil.—Francisco Lluch.—Ferrán Montferrer.—Llorens Parés.—Ricard Pelegri.—Claudi Rigol.—Rafel Sancho.

Mestre de coros, don Miquel Romanyá.

Las obras que té de repertori la empresa son las següents:

L' aplech del Remey, lletra y música den Clavé. *L' alegria que passa*, lletra de S. Russinyol y música de E. Morera; *Cigalas y formigas*, lletra de S. Russinyol y música de E. Morera; *Las caramellas*, lletra de Iglesias y música de E. Morera; *La reyna del cor* y *El cant de las mares*, dels mateixos mestres; *L' adoració dels pastors*, lletra de J. Verdaguer y música de E. Morera; *La Rosons*, lletra de A. Mes-tres y música de E. Morera; *Villa Blanca*, lletra de J. Llopart y música de E. Morera; *El frayre*, lletra de J. Orpinell y música de E. Morera.

Rondalla, lletra de A. Campmany y música de E. Morera; *Margaridó*, lletra de Apeles Mestres y música de A. Vives; *Picarol*, lletra de Apeles Mestres y música de E. Granados.

Festa major, lletra de C. Capdevila, música d' A. Esquerrá; *Hereus richs*, lletra de J. Castellet, música d' idem; *Colometa la gitana*, lletra d' E. Vilanova, música de J. Lapeira; *La festa de Juny*, lletra de J. Lapeira, música d' idem; *Brosalianda*, música y lletra d' idem; *Sol d' eixida, amor de posta*, lletra de J. M. Folch y Torres, música de S. Bartolí; *La núvia*, lletra d' A. Gual, música de Pere E. Ferrán; *El fossar de Sau*, lletra de nostre company A. Busquets y Punset, música Massó; *Mar de Llamp*, lletra de F. Agulló, música de J. Borrás Palau; *L' estany encantat*, lletra de C. Capdevila, música d' A. Rodas; *La pubilleta*, lletra de M. Mora, música de S. Oró; *L' eterna lluyta*, lletra de Fuentes y música de Ferrán.

*

S' ha constituit á Sans una comissió pera crear un orfeó ab el títul de «Orfeó de Sans» y constant de tres seccions: homes, donas y noys.

Aqueixa institució establirá una academia de música, en la que s' ensenyará de franch.

Se creu que la inauguració de la Societat se celebrará pel Janer.

*

Sembla que 'ls inglesos tornan á rebrer y que 'ls boers se reaccionan.

No estaria malament un miracle per escarment de golafres imperialistas!

De moment fins algún diari de Londres ja demana que 'l govern británich presenti proposicions de pau acceptables als boers...

¿No vol dir aixó disminuir las agallas?



UNA CATÀSTROFE

XARADA

A mon amic en Sebastià Salvador Coca

¡Ja us dich jo que feya llástima!
 hi va haber un daltabaix
 que ni dotze terremotos
 haurian causat tan mal.
 ¿Com va ser? Donchs, escolteume
 que jo ho vareig presenciari,
 y d' aquesta gran catástrofe
 en puch donar molts detalls.
 Era un poblet de montanya
 de molts boscos rodejat
 ahont els vehins vivian
 resignats y ab santa pau,
 sense pensa ab res d' impostos
 ni res de cuestions *total*.
 Pels voltants de Nadal era
 cuan va passar aquest *cuart*:
 Heus aqui que sense ferne
 cap tro ni cap tempestat
 aquell poble ab molt poch rato
 tot ensorrat va quedar,
 com si allí la Providència
 un cástich hi hagués enviat.
 Casas, torrents, carreteras
 arbres, personas, bestia
 tot quedá ab *prima-cuart* horas
 que *hu* feya de contemplar.
 Aquí 's veyá un cassador
 que *segon* faltaba 'l brás;
 al costat quatre pagesos
 ab el cap tot destrossat;
 mes avall una parella
 de bous que estava llaurant
 van aná á parar á dintre
 de una masia aixafats;
 fins un *tres-hu* que s' estava
 en 'quell moment escalfant,
 ell y el foch colgats quedaren
 sota un munt de runas gran.
 De donas van ser *hu-cuarta*
 las que 's pogueren salvar;
 las masias casi totas
 varen sofrir molts grans danys,
 fins molts conills y gallinas
 ocas, pollastres y galls
 la que no 's trencá una cama
 tenia 'l cap tot 'xafat.

De catástrofes d' aquestas
 gayres no 'n solen passar.
 ¿Voleu saber ahont era
 tot això que ara hi contat...?
 donchs, era á casa uns vehins
 que jo tinch al principal,
 y el pessebre que tenian
 un dia se 'ls vá ensorrar.

J. Staramsa.

Geroglífichs comprimits

NOTA ANIMAL GA

MIRI

ARBRE T

X
TOT

Q. Kala.

Solució á la Xarada del número passat

Com-po-nent.



Joan de Miranda: Está molt bé. Gracias.—*S. Munrás*: Dispensi la tardansa. ¿Que sab ahont es are l' interessat? Donguim algún dato per si aprofita.—*J. C. M.*: Rebüt: Vosté ho fá bé, pero sempre que pugui atenuhi... Si li deya perque ho dich ja veuria que tinch rahó.—*Joseph Cabré Pinyol*: Ripiosa, un bon xich. Vagi per un' altra ó adobi la mateixa.—*Joseph M.^a Oromi*: Procurarem consolarlo. ¿Vosté si que la vá fer bona! Are un' altra vegada no li succehirá.—*S. Salvador Coca*: Per tractarse de qui 's tracta, y que apreciém molt, li aconsello que li dediqui un altre treball mes lliure de defectes, y envihil.—*J. Figols y Pujolá*: Me sab greu dirli, pro la trobo bastant *cursi*.—*Joan Gralacós*: Si senyor, ha estat mesafortunat; s' accepta.—*X. Zengotita Bayona*: El fondo está bé; la forma deixa molt que desitjar. Practiquis. Cuan me vagui miraré d' atenuarli l' article.—*R. Campins y Serra*, (Vilassar de Dalt): Gayre bé no hi ha res aprofitable.—*J. T. y R*: Está bé.

J. Collazos, impresor.—Plassa de la Igualtat 3.

L' HORA OFICIAL

(per Argemi)



- A quin' hora diu que marxa 'l carril cap á Torredembarra?
- ¡¡A tres cuarts de quinze!!
Ay, tafoy... ¿qué's pensa que vinch del hort?



ALCALDE PREVISOR

Perque puntuals vágin á Ca' la Ciutat, donaré un rellotge á cada empleat.



!!! Las tres y tres coartos !!!
!!! Sareno !!!